

ลมแล้ง

รศ.ดร.กัญญาภาณี ศิริสะอาด

ลมแล้ง (*Cassia fistula* L.) พบทั่วไปทุกภาคของไทย มักปลูกเป็นไม้ประดับ คาดว่าเป็นไม้ถิ่นเดิมของ อินเดีย ศรีลังกา หรือมาเลเซียแล้วกระจายพันธุ์ไปจีน และอียิปต์ จนถึงเซเชลล์ นอกจากเป็นไม้ประดับ ยังใช้เป็นยาได้ด้วย ไม้ผลัดใบ ใบยาวเตี้ย

สรรพคุณในตำรายาไทย (1) ราก แก้กษัยเกลื้อน ฆ่าเชื้อคุดทะราด หายใจขัด แก้ไข้ ระบายพิษไข้ แก้ท้องอืด รักษาเกี่ยวกับถุงน้ำดี เปลือกต้น รสฝาดเมา แก้ท้องร่วง แก้ลมพิษ ขับพยาธิไส้เดือน กระที่ รสเมาแก้รำมะนาด ใบ รสเมาใช้ระบายท้อง ฆ่าเชื้อโรค ฆ่าพยาธิต่างๆ ฆ่าพยาธิผิวหนัง ดอก รสเปรี้ยวอม ใช้ต้มดื่ม ระบายท้อง แก้ไข้แก้หวัด แก้แผลเรื้อรัง เนื้อในฝัก รสหวานเย็น ต่ายเสมหะ แก้พรรดิก ระบายพิษไข้แก้ไข้มาลาเรีย (1)

งานวิจัยพบว่า เนื้อในฝักประกอบด้วยสารที่เรียกว่า แอนทราควิโนน คริสโตฟานอล ฮิโมดิน เรอน คูมาริน โครโมน โครโมน เซมิโอบิซิด และ อื่น ๆ ไม้ผลัดใบ และมีสารกลุ่มสเตียรอยด์ รวมทั้ง เบต้าสโตนสเตียรอยด์ที่มีฤทธิ์ยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็ง และพบว่าสารสกัดจากผล มีฤทธิ์ต้านแบคทีเรีย ต้านไวรัส และ ต้านเชื้อราในหลอดทดลอง สารสกัดใบ แสดงฤทธิ์แก้ไอ แอนติออกซิแดนท์ ต้านการอักเสบ และช่วยรักษาแผล ยาขางจากเนื้อในฝัก มีความเป็นพิษ ต่ำมาก มีค่า LD₅₀ ๑.๖๖0 mg/kg และไม่มีผลต่ออวัยวะภายในของหนู (2,3,4,5)

(๑) ต้นขาวโพรง ทำนุให้เอียงเขมก เปลือกลมแล้ง รากไม้แก้ว เขาสรจอดเป็นไม้ บดเข้ากัน แล้วห้อม น้ำมันหอมระเหยปากก็หาย

ยาขางทั้งมวล ทำนุให้เอา ราก เปลือกไม้ลมแล้ง รากดอกฝัก รากกิ่ง รากกึ่ง รากหนวด รากควา ไม้แก่นใน ฝักนางจุม ผักกั้นแดง ผักหวานบ้าน หัวตัวชู ดึกเดียม จอยนาง ง้าหมู ขั้วรวมทั้งสอง รากเค็ดเกลี้ยง หญ้าหัดบั้น หญ้าผากควาย งาข้าง จันทร์แดง หอนทะเล อองปลาฝ้า ลูกหมากดำ รากพริ้ว รากตาล มีอหนอกหน้า มีอหนอกปีก ขั้วเจ้าฝักน้ำกินสรรพะขางสรรพะสัน นิบาตได้เลี้ยง (๗)

เมล็ดนิ้ว เอาเปลือกลมแล้ง เปลือกลูกหันแดง จะดั้น ปิวแดง เครือมะพร้าว หอมเทียน ชิง ตำผงกินกับน้ำอุ่น (๘)
ลมแล้ง นอกจากจะออกดอกสีเหลืองเป็นช่อสวยงาม เป็นระยะเวลาไม่นานแล้ว ทุกส่วนของพืช สามารถใช้เป็นยาทั้ง ยาใช้ภายใน และใช้ภายนอก จึงเป็นพืชที่น่าสนใจและอนุรักษ์

เอกสารอ้างอิง

1. พรทิพย์ เต็มวิเศษและคณะ (บรรณาธิการ) ประมวลสรรพคุณสมุนไพรไทย กรุงเทพมหานคร :สำนักงานกิจการโรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2555. สถาบันการแพทย์ไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก
2. Bhalerao, S. and T. Kelkar (2012). "Traditional medicinal uses, phytochemical profile and pharmacological activities of *Cassia fistula* Linn." *International Research Journal of Biological Sciences*1(5): 79-84.
3. Danish, M., et al. (2011). "Cassia fistula Linn.(Amulthus)—an important medicinal plant: a review of its traditional uses, phytochemistry and pharmacological properties." *J Nat Prod Plant Resour*1(1): 101-118.
4. Neelam, C., et al. (2011). "Review on Cassia fistula." *Int J Res Ayurveda Pharm*2: 426-430.
5. Rahmani, A. H. (2015). "Cassia fistula Linn: Potential candidate in the health management." *Pharmacognosy Research*7(8) 217-224.

- ตำรายาตำรายาจารึกภวณาลัย
มาใช้ประโยชน์
- เจ็บหัวคามัว คาลาย ทำนุให้เอารากลมแล้ง ชิงแวง ฝักพาทาย (๑)
  - ยาตาแจ้ง ทำนุให้เอาใบมะพร้าว ใบมะนาว ใบมะขาม ใบลมแล้ง กระพอกกัน ตำบอบ ตำมรม ตาแจ้งมาแล (๒)
  - เป็นตะคริว เอารากจันทน์ ลมแล้ง ชิงเหล็ก แก่นชัก หญ้าอีหมอน พักตากแห้ง แซ่น้ำปิ้งกา (น้ำเหล็ก) กิน (๓)
  - สันนิบาตเข้าใจ ให้เอาเปลือกมะเฟือง เปลือกอีรูม เปลือกจ่า ฟู ควยเกี่ยลมแล้ง คาเซงชี มีอมน้ำ รังแมงไม้ เปลือกชัก ขั้วเจ้าฝักน้ำ จันทน์แดง บิดเตาะ ตัดน้ำอ้อยตากกินและฯ
  - ขางวม ขางบิต ขางเสียบ หากจักรักษา ทำนุให้เอา เปลือกลมแล้ง รากจันทน์ หมู เปลือกต้นตำกั้นแดง ฝักน้ำกิน (๔)
  - ยาสรรพผล ทำนุให้เอา พริกน้อย ชิงแวง เลือดแรด เทียนดำ หอมบัวแดง กสิบม้าลม ฝอยลม เห็นกระดูกงู ไม้ลมแล้ง ลูกสิงลม กาบหมาก ผิวมะม่วง ผิวมะแฉง เต็งมดแดง ไม้กอก ไม้เปล้า ทำเป็นผงใส่กับน้ำจืด ปั้นเป็นลูกกลอน ใส่กับน้ำกินหายสรรพะสมและฯ